

BIULETYN SAMORZĄDOWY Gminy Bystra-Sidzina

bezpłatny miesięcznik

www.bystra-sidzina.pl

Nr 9(149) wrzesień 2024, ISSN 2353-3803

nakład 1 000 egz.

W numerze m.in.:

Dożynki powiatowe

Podczas tegorocznych dożynek powiatowych, których gospodarzem była Gmina Zembrzyce, wręczono wyróżnienia dla najlepszych rolników z terenu powiatu. W gronie nagrodzonych znalazł się gospodarz z Gminy Bystra-Sidzina.

Więcej na str. 6

Przeniesiono GOPS i USC

W związku z prowadzonym gruntownym remontem budynku Urzędu Gminy w którym dotychczas zlokalizowane były biura GOPS oraz USC, przeniesione one zostały w inną lokalizację.

Więcej na str. 8

Narodowe czytanie...

7 września 2024 roku w Ogrodzie Saskim, odbyła się 13 edycja Narodowego Czytania, któremu patronuje Para Prezydencka. W setkach miejsc w całej Polsce i na świecie czytany był wówczas „Kordian” Juliusza Słowackiego. W 2024 roku przypada 190 rocznica wydania tego arcydzieła. Również w naszej gminie zorganizowano akcję dla czytelników.

Więcej na str. 7

Uroczyste otwarcie nowej hali sportowej

12 września 2024 r., po trwającej 17 miesięcy - budowie nowej, pełnometrażowej hali sportowej przy Szkole Podstawowej im. św. Jana Kantego w Bystrej Podhalańskiej - uroczystie oddano obiekt do użytku.

Więcej na str. 2-4

Wybory sołeckie 2024

29 września w Bystrej Podhalańskiej i w Sidzinie przeprowadzone zostały wybory, podczas których mieszkańcy wybrali Sołtysów i Rady Sołeckie.

Więcej na str. 5

Informacja Wójta Gminy Bystra-Sidzina o podejmowanych decyzjach w okresie od 1 września 2024 r. do 23 września 2024 r.

W wymienionym okresie oprócz zarządzeń w sprawie zmian w budżecie Gminy Bystra-Sidzina na 2024 rok, wydano także zarządzenia dotyczące zmian w planie finansowym Gminy Bystra-Sidzina na 2024 r.

Ponadto wójt wydał zarządzenia w sprawach:

1. udzielenia pełnomocnictwa dyrektorowi Szkoły Podstawowej im. św. Jana Kantego w Bystrej Podhalańskiej,
2. udzielenia pełnomocnictwa dyrektorowi Szkoły Podstawowej im. Dzieci Zamojszczyzny w Sidzinie,
3. powołania komisji przetargowej do przeprowadzenia postępowania przetargowego na „Odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych z terenu gminy Bystra-Sidzina w okresie od 01.01.2025-31.12. 2025 r.,
4. powołania Obwodowej Komisji Wyborczej i ustalenia Regulaminu Pracy dla tej komisji w wyborach sołtysa i rady sołectkiej zarządzonych na dzień 29 września 2024 roku,
5. zmiany Zarządzenia nr 140/2024 z dnia 30 lipca 2024

roku w sprawie przeprowadzenia wyborów Sołtysów i Rad Sołectkich na terenie Sołectwa Bystra Podhalańska i Sołectwa Sidzina, ustalenia miejsca głosowania i ogłoszenia kalendarza wyborczego,

W wymienionym okresie Wójt zawarł następujące umowy:

1. na dowóz i opiekę nad uczniem niepełnosprawnym, prywatnym samochodem osobowym, zawarta z osobą fizyczną,
2. na świadczenie usług wspomagających realizację projektu „Cyberbezpieczna Gmina Bystra-Sidzina”, realizowanego w ramach Programu Fundusze Europejskie na rozwój cyfrowy (FERC) Osi Priorytetowej II zaawansowane usługi cyfrowe. Działania 2.2. Wzmocnienie krajowego systemu cyberbezpieczeństwa zgodnie z opisem, zawarta z firmą Proczek spółka z o.o.,
3. na wykonanie rocznej kontroli okresowej obiektów budowlanych, położonych na terenie gminy, zawarta z firmą Lukkon sp. z o.o. (A.N.)

Uroczyste otwarcie nowej hali sportowej

„W życiu ważny jest nie triumf lecz walka; rzeczą istotną jest nie zwyciężać, lecz umieć toczyć zwycięski bój” - to hasło - motto Międzynarodowego Komitetu Olimpijskiego - towarzyszyło uczestnikom niezwykle ważnej uroczystości, która miała miejsce w Szkole Podstawowej w Bystrej Podhalańskiej 12 września 2024 roku. To właśnie w tym dniu, na progu nowego roku szkolnego dokonano oficjalnego otwarcia nowo wybudowanej pełnometrażowej hali sportowej. Uroczystość rozpoczęła się o godzinie 10:00. Na początku części oficjalnej odśpiewano hymn państwowy. Następnie głos zabrał pan dyrektor Marek Drobny, który przywitał przybyłych na uroczystość gości, rodziców, nauczycieli i uczniów. Wśród zaproszonych znalazły się m.in.

delegacje z gminy partnerskiej Kępice, na czele z panią burmistrz Magdaleną Majewską, oraz wójt Gminy Nędza pan Leszek Pietrasz wraz sekretarzem panem Krystianem Dolipskim. Ponadto uroczystość zaszczylicili swoją obecnością: reprezentująca posła na sejm Rzeczypospolitej Polskiej Władysława Kurowskiego - pani Danuta Grzesik, senator Andrzej Pająk, wicestarosta suski Zbigniew Hutniczak, wójt Gminy Bystra - Sidzina Stanisław Tempka, radni gminy i powiatu, wójtowie i burmistrzowie okolicznych miast i gmin, księża, dyrektorzy szkół i placówek z terenu gminy Bystra - Sidzina, przedstawiciele organizacji z naszego terenu, pracownicy Urzędu Gminy

oraz pan Piotr Woźny – prezes zarządu firmy CREA Budownictwo, odpowiedzialnej za powstanie hali.

W swoim przemówieniu dyrektor szkoły podziękował wszystkim, którzy przyczynili się do powstania tak okazałego obiektu. Szczególne słowa uznania skierował do wójta Gminy Bystra-Sidzina, na jego też ręce złożono symboliczne kwiaty. Zwracając się do uczniów, życzył im, aby wykorzystali to wspaniałe miejsce do rozwijania siły i sprawności, ale też kształtowania charakterów.

Następnie głos zabrał wójt Gminy Bystra-Sidzina, który w swoim przemówieniu przedstawił m.in. rys historyczny rozwoju infrastruktury szkolnej w Bystrej Podhalańskiej. Szczególną uwagę zwrócił na kolejne etapy rozbudowy i modernizacji budynków – budowę pierwszej hali sportowej w latach 1996 - 1998, oddane w 2016 roku do użytku nowe skrzydło szkoły dla klas I-III. Przypomniawszy także, że po prawie 60 latach użytkowania główny budynek szkoły potrzebował gruntownego remontu. Dlatego w 2018 roku obiekt poddany został głębokiej termomodernizacji, dzięki czemu zyskał on nową elewację, okna, nowoczesną kotłownię, a w szkole zrobiło się ciepło i przyjemnie. Oprócz zmodernizowanych w 2022 roku budynków, gruntowny remont przeszły również boiska przyszkolne, a na terenie przylegającym do sportowego kompleksu szkolnego w 2023 roku wybudowany został skatepark i plac zabaw. W miarę upływu czasu pojawiło się marzenie

o pełnowymiarowej hali sportowej. Gmina Bystra-Sidzina złożyła wniosek o dofinansowanie tej inwestycji ze środków Polskiego Ładu. Wniosek już po 4 miesiącach został pozytywnie rozpatrzony. Kolejnym krokiem był zakup 33 arowej działki pod inwestycję, sfinansowany w całości z Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych. Budowa nowej hali rozpoczęła się w styczniu 2023 roku, a już z końcem ubiegłego roku były prowadzone prace wykończeniowe. I tak w ciągu 17 miesięcy od rozpoczęcia budowy powstał obiekt o powierzchni użytkowej ponad 1 700 m² z pierwszą w powiecie wewnętrzną ścianką wspinaczkową. Oprócz głównego wielofunkcyjnego boiska znajduje się tu również zaplecze socjalne, 4 szatnie, winda, toalety, a na piętrze dodatkowa sala, która obecnie wykorzystywana jest przez GOPS w związku z rozpoczętą przebudową budynku Urzędu Gminy. Całość jest ogrzewana kotłem na zrzębkę. Imponujące tempo projektowania, budowy i wykończenia obiektu możliwe było tylko dzięki uzyskaniu ogromnych funduszy na ten cel. Pozyskane przez Gminę Bystra-Sidzina 8 mln złotych ze środków Polskiego Ładu Inwestycji Strategicznych stanowiło ogromny impuls do działania, którego efekty będą wykorzystywane na co dzień przez mieszkańców gminy.

Wystąpieniu towarzyszyła prezentacja ukazująca rozwój szkolnej infrastruktury na przestrzeni lat. Na zakończenie wójt również złożył podziękowania i serdeczne życzenia.

Kolejne miłe słowa płynęły z ust zaproszonych gości. Wśród przemawiających znaleźli się m.in. senator Andrzej Pająk, w imieniu posła na Sejm Rzeczypospolitej Polskiej Władysława Kurowskiego pani Danuta Grzesik, I Małopolski Wicekurator Oświaty pan Artur Pasek, radna Województwa Małopolskiego pani Danuta Kawa, wicestarosta suski Zbigniew Hutniczak, prezes Stowarzyszenia Tradycja i Natura Janina Totoś, burmistrz Kępic pani Magdalena Majewska, prezes Klubu Sportowego „BYSTRA” pan Stanisław Łazarz, prezes Oddziału Związku Podhalan w Bystrej Podhalańskiej pan

Marek Ryś, a także pan Piotr Woźny - prezes zarządu firmy CREA Budownictwo, odpowiedzialnej za powstanie hali. Wszyscy zwracali uwagę na ogromne znaczenie sportu w życiu młodego człowieka i życzyli uczniom, aby ten wspaniały obiekt, który został oddany do użytku, był kolebką wielu mistrzów sportu, a sportowa przygoda tu rozpoczęta owocowała w przyszłości sukcesami na polskich i międzynarodowych arenach. Dodatkiem do życzeń były symboliczne prezenty.

Kolejnym punktem uroczystości było poświęcenie hali, którego dokonał ksiądz proboszcz Jarosław Glonek. Następnie przedstawiciele władz, rodziców, nauczycieli i uczniów przecięli symboliczną wstęgę. Na tym zakończono część oficjalną.

W drugiej części przy dźwiękach muzyki można było podziwiać występy dzieci i młodzieży, przygotowanych przez nauczycieli: Renatę Strzelińską, Artura Stopiaka i Annę Matyasik. Na początku uczniowie przenieśli widownię w starożytne czasy, by przedstawić początki sportu. Na scenie pojawili się greccy sportowcy, którzy zademonstrowali starożytne olimpijskie dyscypliny. Publiczność zachwyciła również młode gimnastyczki (wśród nich była także mażoretka), wspaniale prezentujących się w pokazach gimnastyki artystycznej.

Nowa hala służyć będzie uczniom, których przedstawiciele zademonstrowali elementy gier zespołowych. Młodzi sportowcy pokazali swoje umiejętności gry w koszykówkę, piłkę siatkową i nożną oraz kapkowaniu.

Wielu pozytywnych emocji dostarczyły widzom różnorodne zespoły, które pokazały układy taneczne przy akompaniamencie skocznych melodii. Niektórym tańcom towarzyszyła muzyka na żywo grana przez uczniów naszej szkoły.

Zarówno widzowie jak i występujący doskonale się bawili. Do wspólnej zabawy i rywalizacji poproszono dostojnych gości, którzy przy aplauzie widowni zmagali się z piłką nożną, piłką ręczną, siatkówką i koszykówką.

Na zakończenie pan dyrektor jeszcze raz podziękował wszystkim zgromadzonym za udział w uroczystości.

Tekst: A. Nieużytek/D. Kowalik Fot. A. Nieużytek/ J. Motor

Wyniki wyborów Sołtysów i Rad Sołeckich

Wybory sołeckie w Gminie Bystra-Sidzina zostały przeprowadzone na podstawie zarządzenia wójta Gminy Bystra-Sidzina z dnia 30 lipca 2024 roku w sprawie przeprowadzenia wyborów Sołtysów i Rad Sołeckich. Zgodnie z kalendarzem wyborczym kandydatury na Sołtysów oraz do Rad Sołeckich można było zgłaszać do dnia 19 września 2024 r. W związku z brakiem zarejestrowania kandydatów dla sołectwa Sidzina w wyznaczonym terminie, termin zgłoszeń został wydłużony do godz. 12:00 dnia 24 września 2024 r.

Zarówno w sołectwie Bystra Podhalańska jak i Sidzina zostały zgłoszone po dwie kandydatury na funkcję sołtysa. Do składu Rady Sołeckiej dla sołectwa Bystra Podhalańska zgłoszono 6 kandydatur, a w sołectwie Sidzina 11 kandydatur.

W dniu 29 września 2024 r. odbyły się wybory Sołtysów oraz członków Rad Sołeckich Gminy Bystra-Sidzina. Lokale wyborcze w tym dniu były otwarte w godzinach od 8:00 do 17:00.

W sołectwie Sidzina liczba uprawnionych do głosowania wynosiła 2784 osób. Podczas wyborów wydano 527 kart do głosowania. W sołectwie Bystra Podhalańska liczba uprawnionych do głosowania wynosiła 2557 osób. Podczas wyborów w Bystrej Podhalańskiej wydano 299 kart do głosowania. Ogólna frekwencja wyborcza wśród osób uprawnionych do głosowania w Gminie Bystra-Sidzina w przeprowadzonych wyborach sołeckich wyniosła niespełna 15,5 %.

Na podstawie protokołów sporządzonych przez Obwodowe Komisje Wyborcze ustalono następujące wyniki wyborów sołeckich:

W sołectwie Sidzina oddano łącznie 525 ważnych głosów. Sołtysem sołectwa Sidzina został pan Stanisław Krzysztof Talapka na którego zagłosowało 488 osób. Druga kandydatura – pani Monika Weronika Ptak otrzymała 37 głosów.

Do Rady Sołeckiej sołectwa Sidzina, spośród 11 zgłoszonych kandydatur wybrani zostali:

1. BĄK Józef
2. BIAŁOŃ Teresa Maria,
3. CZARNY Zdzisław Stanisław,
4. POWALACZ Barbara,
5. POCHŁOPIEŃ Stanisław Marek,
6. PASTWA Stanisław,
7. KOLANIAK Zdzisława.

W sołectwie Bystra Podhalańska oddano łącznie 297 ważnych głosów. Sołtysem sołectwa Bystra Podhalańska został pan Andrzej Łukasz Smętek na którego zagłosowało 170 osób. Druga kandydatura – pani Gabriela Wioletta Obłąk otrzymała 127 głosów.

W trakcie głosowania na karcie w nazwisku kandydatki

na funkcję sołtysa Bystrej Podhalańskiej pani Gabrieli Wioletty Obłąk, zauważony został błąd literowy, za który bardzo przepraszamy. Po zakończeniu głosowania, pani Gabriela Obłąk, w przewidzianym w statucie terminie nie złożyła pisemnego wniosku kwestionującego ważność wyborów.

Do Rady Sołeckiej sołectwa Bystra Podhalańska wybrani zostali:

1. BEDNARZ Krzysztof,
2. DROBNY Grzegorz Paweł,
3. GAŁKA Mieczysław,
4. MIGAS Rafał Jan,
5. BANAŚ Tomasz Grzegorz,
6. OCZKOWSKA Czesława.

Dziękujemy wszystkim mieszkańcom, którzy wzięli udział w wyborach i oddali głos na swoich kandydatów. Nowo wybranym Sołtysom oraz członkom Rad Sołeckich życzymy skutecznej i owocnej działalności dla rozwoju naszych miejscowości, a także satysfakcji z wykonywanego mandatu społecznego. (A.N.)

Dożynki czas radości i podziękowań

W piękną niedzielę 8 września 2024 r. wielu mieszkańców Podbabiogórza zgromadziło się w Zembrzycach, by świętować doroczne obchody święta plonów - Dożynki Powiatowe. Zgodnie z coroczną tradycją jednym z głównych punktów imprezy był Powiatowy Konkurs Wieńca Dożynkowego, w którym w kategorii "wieniec tradycyjny" panie ze Stowarzyszenia Gospodyń „Sidzinianki” zajęły drugie miejsce. Tradycyjnym akcentem dożynek było przekazanie przez starostę Józefa Bałosa i tegorocznego gospodarza powiatowej imprezy panią wójt Joannę Stypułę symbolicznej wiązanki z ziół i kłosów, wójtowi Gminy Bystra-Sidzina Stanisławowi Tempce, który w przyszłym roku będzie gospodarzem powiatowego święta plonów.

Podczas Dożynek Powiatowych w Zembrzycach, jak co roku z inicjatywy Małopolskiej Izby Rolniczej, wyróżnionych zostało 10 zasłużonych rolników z naszego powiatu.

W tym zaszczytnym gronie znalazł się rolnik z naszej gminy, a był nim Mariusz Frankiewicz. Pan Mariusz mieszka w Bystrej Podhalańskiej i wspólnie z żoną Teresą i synami prowadzą jedno z najlepszych gospodarstw rolnych w gminie Bystra - Sidzina. Gospodarstwo jest wielokierunkowe i ma charakter tradycyjny. Rolnik użytkuje około 15 hektarów gruntów własnych i dzierżawionych. Podstawę stanowią użytki zielone, ale uprawiane

są też zboża i ziemniaki. Głównym kierunkiem produkcji zwierzęcej od wielu lat są owce - około 50 matek z przychowkiem. Ponadto prowadzony jest tucz brojlerów indyjskich i kurzych. Kolejny kierunek produkcji, to chów królików. Żona pana Mariusza może się poszczycić dużym i różnorodnym ogrodem warzywno - owocowym. Przysłowiową „szyją” - kierownikiem w tym gospodarstwie jest niezastąpiona żona Terenia, kobieta pracowita o wielu umiejętnościach. Zajmuje się wyrobem serów, przetwarzaniem owoców i warzyw, przygotowaniem przetworów i grzybów na okres zimowy, a także różnego rodzaju nalewek o charakterze leczniczym.

W gospodarstwie można nabyć doskonałej jakości o niespotykanym dzisiaj smaku mięso jagnięce, drobiowe i królicze, a ponadto ziemniaki - wszystko wytwarzane metodami tradycyjnymi.

Pan Mariusz jest bardzo pracowitym rolnikiem, o swoich owieczkach wie dużo, poznał ich psychikę one też go znają i wzajemnie się rozumieją. Warto docenić prowadzoną w gospodarstwie działalność rolniczą, gdyż powoli, ale nieuchronnie z naszej przestrzeni znikają takie gospodarstwa, niestety bezpowrotnie.

Pan Mariusz z zawodu jest leśniczym Lasów Państwowych, radnym Gminy Bystra - Sidzina czterech kadencji, wzorowym rolnikiem i po prostu dobrym człowiekiem. (J. Totoś) Fot. J. Motor

Narodowe czytanie 2024 w Gminnej Bibliotece Publicznej w Sidzinie i Filii w Bystrej Podhalańskiej

„... Tu szczyt... lękam się spojrzeć w przepaść świata ciemną. Spojrzę... Ach! Pod stopami niebo i nad głową niebo... Zamknięty jestem w kulę kryształową; Gdyby ta igła lodu popłynęła ze mną wyżej - aż w niebo... nie czułbym, że płynę. Skąd czarne skrzydła myśli nad światem rozwinę. Ciszej! Słuchajmy... o te lody się ociera modlitwa ludzka, po tych lodach droga myślom płynącym do Boga. Tu dźwięk nieczysty głosu ludzi obumiera, a dźwięk myśli płynie dalej...”

Sto dziewięćdziesiąt lat temu ukazał się Kordian Juliusza Słowackiego – arcydzieło polskiego romantyzmu. "Kordian", to utwór mądry i poruszający, pełen artystycznych walorów i rozważań o najistotniejszych sprawach narodu. To dramat, który zagłębia się w polską duszę i polskość, odkrywając zarazem uniwersalną prawdę o świecie. Juliusz Słowacki nakreślił w nim sugestywną wizję historii, w której dobro walczy ze złem, a prawda z kłamstwem. Na pierwszym planie umieścił polskiego patriotę – z jego tęsknotą za wolną i suwerenną ojczyzną, wyzwoloną spod rosyjskiego jarzma.

Imię tytułowego bohatera Słowackiego „Kordian”, znaczeniowo związane jest z sercem (łac. Cor, cordis) i daje się tłumaczyć jako „dający serce”, zostało wymyślone przez autora, który chciał ukazać losy młodego człowieka kierującego się gorącymi uczuciami oraz rozbudzoną, poetycką imigracją.

Finał akcji 13 edycji „Narodowego Czytania” miał miejsce we wrześniu w Gminnej Bibliotece Publicznej w Sidzinie i Filii w Bystrej Podhalańskiej. Zaproszenie do wspólnego czytania przyjęli w Sidzinie: wójt Gminy Bystra-Sidzina pan Stanisław Tempka, dyrektor Przedszkola Publicznego w Sidzinie pani Zofia Bylica, wicedyrektor Szkoły Podstawowej w Sidzinie pani Małgorzata Głanowska-Kania, podinspektor ds. obsługi Rady Gminy i promocji pani Anna Nieużytek, uczniowie klasy 8a Szkoły Podstawowej w Sidzinie - Antoni Lipka, Bartłomiej Hopciaś, Łukasz Szpak, Sylwia Sułocha, Wiktoria Kozak, Anna Trzop, Patrycja Tempka. Uczniów przygotowała pani Krystyna Biedrawa. Czytanym fragmentem Kordiana były fragmenty Prologu oraz Akt I, Scena I i III w których Kordian toczy spór z ideologią mickiewiczowską - ukazuje Polskę jako Winkelriedę Narodów. Jako młody chłopak nie potrafi odnaleźć się w otaczającym go świecie. Rozmyśla o niemożliwej do spełnienia miłości do Laury i o samobójstwie.

W Bystrej Podhalańskiej w akcji czytelniczej udział wziął wójt Gminy Bystra-Sidzina pan Stanisław Tempka, dyrektor i nauczyciele Szkoły Podstawowej im św. Jana Kantego w Bystrej Podhalańskiej - pani Dorota Kowalik, pani Anna Balcer- Kierszkowska, pani Kinga Załazińska - Teper, pani Joanna Główna oraz młodzież i członkowie

DKK - Katarzyna Mieczkowska, Julia Gałka, Milena Skupień, Agata Solowska, Emilia Czubin, Maja Kaczmarczyk, Natalia Peliwo, Nina Łukasiewicz, Magdalena Kulka, wychowawca Świetlicy Środowiskowej - pani Lucyna Marfiak oraz emerytowana bibliotekarka Filii GBP w Bystrej Podhalańskiej pani Grażyna Sutor. Czytanym fragmentem Kordiana był akt III scena 9 i scena ostatnia, w której Kordian został skazany na śmierć, a Wielki Książę próbuje wyjednać u cara ułaskawienie Kordiana od kary śmierci. Po dłuższych dialogach car podpisuje ułaskawienie bohatera. Ostatecznie losy Kordiana nie zostały rozstrzygnięte w scenie ostatniej, gdyż oficer nie widzi adiutanta i podnosi rękę, by dać znak do rozstrzelania.... W ten sposób kończy się akcja dramatu.

Podstawowym celem przedsięwzięcia jest popularyzacja czytelnictwa, zwrócenie uwagi na potrzebę dbałości o polszczyznę oraz wzmocnienie poczucia wspólnej tożsamości. Po spotkaniu, pracownicy biblioteki zaprosili czytających na herbatkę. (E.W.) i (M.W.) Fot. E. Wójtowicz

Orkiestra Dęta z Bystrej Podhalańskiej z dofinansowaniem

Zarząd Ochotniczej Straży Pożarnej w Bystrej Podhalańskiej informuje, iż uchwałą Nr 1915/24 z dnia 10.09.2024 r. Zarząd Województwa Małopolskiego udzielił jednostce dotacji w ramach konkursu „Mecenat Małopolski - II edycja 2024” w wysokości 30 000,00 zł na realizację zadania pn. „Wjazd do Włoch Orkiestry OSP Bystra Podhalańska w ramach promocji dziedzictwa kulturowego Małopolski”.

W ramach realizacji zadania, które planowane jest jeszcze w tym roku, Orkiestra Dęta OSP Bystra

Podhalańska w trakcie wjazdu do Włoch wykona koncerty w Domu Polskim JP II w Rzymie na Monte Casino oraz na placu św. Piotra w Watykanie. (G. Drobny)

GOPS i USC w nowej lokalizacji

W związku z prowadzoną przebudową budynku B Urzędu Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej został przeniesiony do budynku nowej hali sportowej (I piętro) przy Szkole Podstawowej im. św. Jana Kantego w Bystrej Podhalańskiej – dojazd z drogi powiatowej prowadzi obok

Filii Gminnej Biblioteki Publicznej. Biuro Urzędu Stanu Cywilnego, dowodów osobistych i ewidencji ludności przyjmuje klientów w nowej lokalizacji – głównym budynku Urzędu Gminy, na I piętrze.

Dotychczasowa siedziba GOPS i USC

Nowa lokalizacja biura GOPS

Nowa lokalizacja USC

Z życia przedszkolaków naszej gminy...

„Postaw tu kropkę i zobaczymy co się stanie.....”

Peter H. Reynolds.

16 września obchodzono w Przedszkolu Publicznym w Bystrej Podhalańskiej - Międzynarodowy Dzień Kropki. Ten dzień pozwolił nauczycielom, jeszcze bardziej pobudzić dziecięcą wyobraźnię i kreatywność. Stworzył możliwość odkrycia ukrytych talentów przedszkolaków, ale przede wszystkim dał dobrą zabawę.

Podczas zajęć dzieci zapoznały się z genezą tego święta. Wysłuchały opowiadania, jak to mała, zwyczajna kropka zmieniła świat i życie małej dziewczynki o imieniu Vashti. Ta niezwykła historia uświadomiła maluchom, że każdy człowiek – mały i duży ma swoją wartość i ma jakieś ukryte talenty.

Tego dnia zabawy wypełnione były kolorowymi kropkami. Kropki również pojawiły się na ubraniach dzieci. Poza liczeniem kropek, zabawami ruchowymi i tanecznymi przedszkolaki wykonały prace plastyczne,

oczywiście z kropką w roli głównej. Na uwagę i docenienie zasługuje fakt, że rodzice w bardzo kreatywny sposób przygotowali stroje w kropki i kropeczki dla swoich pociech. (Z. Jałocha) Fot. PP Bystra Podh.

Z okazji "Dnia Przedszkolaka" dzieci z grupy 5 i 6-latków z Przedszkola Publicznego w Bystrzej Podhalańskiej, wyruszyły wraz z Krokodylem Kubą na wyprawę pełną niespodzianek i wyzwań. W każdym zakątku przedszkolnego ogrodu czekały na dzieci niezwykle zadania. Przedszkolaki skakały przez przeszkody, tropiły ślady, odkrywały skarby. Nie zabrakło, również wspólnych tańców i śpiewów. Dzieci doskonale poradziły sobie z zadaniami. Pokazały swój spryt, szybkość oraz energię. Na końcu krokodylowej przygody na dzieci czekały cukierki. Jeszcze raz życzymy wszystkim kochanym przedszkolakom uśmiechu na każdy dzień. (Z. Jałocha) Fot. PP Bystra Podh.

Dzieci z Przedszkola Publicznego w Sidzinie z okazji Dnia Przedszkolaka, który wypada 20 września, właśnie w tym dniu wybrały się na wycieczkę do Teatru Lalek „Rabcio” w Rabce - Zdroju na spektakl „Luna”. Luna to 4-letnia dziewczynka, która mieszka na planecie Ziemia i z którą się przyjaźni. To z nią się bawi, tańczy i śpiewa. Ziemia daje jej wszystko co najlepsze, jednak Luna nie zawsze potrafi to docenić. To historia opowiedziana dzieciom za pomocą projekcji i plastycznych form muzyki. Spektakl podobał się dzieciom, wróciły zadowolone i uśmiechnięte. Przejazd ufundowany został przez Radę Rodziców. (H.Jaromin) Fot. PP w Sidzinie

ZARYS DZIEJÓW TOPORZYSKA

Oddzielone od siebie niewielkimi wzniesieniami Hyćkowej i Bednarzowej Góry - Bystra Podhalańska i Toporzysko od najdawniejszych dziejów były ze sobą połączone bądź to personalnie, bądź do niedawna administracyjnie. Wężami rodzinnymi z Toporzyskiem byli związani znani Bystrzanie jak np. błogosławiony ks. Stanisław Pyrtek, którego matką była Ludwika z domu Cholewa, czy też dr Jan Bednarski - mama Katarzyna Kazimiera z domu Radoń, a także ks. Wojciech Kowalik, którego mama Katarzyna z domu Strzelczyk pochodziła z Toporzyska. Obecnie wielu mieszkańców naszych wiosek łączy również więzy rodzinne, przyjacielskie. Szczególnie tym pokoleniom pragnę przybliżyć dzieje sąsiadującego z Bystrą Podhalańską Toporzyska.

JORDANOWIE

Toporzysko, jako wieś szlachecka, nie posiada aktu lokacyjnego. Prawdopodobnie tak jak Bystra w średniowieczu, obszar ten znalazł się w zasięgu tak zwanego „korytarza radwanickiego”. W 1539 roku znajdujemy już pisemne informacje, że synowie kasztelana wojnickiego Mikołaja Jordana, Jan i Wawrzyniec Spytek Jordanowie, dzielą się dobrami. Starszy Jan, urodzony

z Katarzyny Pielgrzymowskiej, „bierze Zawadę z sadzawkami, Łęki [par. Trzemeśnia], Porębę, Rabkę, Skatę, Słoną, Wysoką, Naprawę Malejową i Toporzysko. Młodszy Wawrzyniec Spytek, urodzony z Anny z Jarosławia, bierze: Tokarnię, Łętownię, obydwie wsie Więcieże, Domanów, Skomielną Czarną i Białą oraz Osieczany, 1/2 Trzemeśni, Bulinę [k. Trzemeśni]¹. Od 1595 r. do Andrzeja Zebrzydowskiego, kasztelana szremskiego († 1597) powiat szczyrzycki, należały Bystra, Chrobaczna (Jordanów-Chrobacze), Jawczyce, część miasta Jordanów, Rdzawa, Skawa, Spytkowa, Surówka, Wysoka, Zaryte i Toporzysko. W wieku XVI dzisiejsza nazwa Toporzyska, była zapisywana Thoporzisko.

Z 1581 r. mamy informacje, że wieś składała się z 1 łąnu sołtysiego, 35 półłanków kmiecych, 3 zagród z rolą, 1 zagrody bez roli, ćwierć łąnu pustego, 8 komorników z bydłem, 5 bez bydła i 1 rzemieślnika. Początkowo obszar ten należał do parafii w Pcimiu, a od 1492 r. do parafii w Łętowni, zaś od 1856 r. do parafii w Jordanowie. Jako wieś szlachecka, należąca do rodu Jordanów, administracyjnie (do czasu zaborów), należała do powiatu szczyrzyckiego, dekanatu dobczyckiego, diecezji

¹ Słownik historyczno - geograficzny ziem polskich w średniowieczu Edycja elektroniczna Redakcja ogólna: Tomasz Jurek. Opracowanie informatyczne: Stanisław Prinke (Dostęp 30. 01. 2024)

i archid diakonii krakowskiej.

STARYKOŃ

Herb "Topór"

Ostatnią właścicielką dóbr w Toporzysku, przed rozbiorem Polski, była Apolonia Agnieszka z Wilkońskich Pisarzewska, herbu „Topór”, córka Aleksandra Wilkońskiego i Magdaleny Żydowskiej herbu „Dolina” ur. ok. 1745 r. Była ona drugą żoną właściciela Głębowic i dóbr bystrzańskich, Adama Pisarzowskiego z Pisarzowic, herbu „Starykoń” lub „Szaszor”.

Odgrywał on ważną rolę w państwie. Pełnił funkcję sędziego ziemskiego zatorskiego, majora wojsk koronnych i marszałka konfederacji barskiej w księstwach oświęcimskim i zatorskim, a wreszcie chorążego krakowskiego. Siedzibą rodu Pisarzowskich (v. Pisarzewskich) były Głębowice, gdzie Jan Pisarzowski herbu „Starykoń”, syn Józefa i Anny Chwalibóg, ur. ok. 1740 r. odkupił od swego krewnego Krzysztofa Komorowskiego zamek. W 1773 r. rozbudował zamek w pałac w stylu barokowym i otoczył go ogrodem w stylu włoskim. Zmarł 11 marca 1781 r. w wieku 41 lat i został pochowany w Głębowicach. Jego żona Apolonia odrestaurowała pałac oraz w 1784 r. kościół w Głębowicach. W 1820 r. pałac przeszedł w ręce Duninów. Apolonia zmarła w 1828 r.

W wyniku I rozbioru Polski zlikwidowane zostały własności kościelne, szlacheckie i „królewskie” czyli Starostwa, które przejął skarb cesarstwa Austrii (zwany kamerą). Powstały grunta dominikalne zwane też tabularnymi, jako „własność większych właścicieli” oraz rustykalne czyli ziemia wydzielona poddanym, tworząc „własność mniejszych właścicieli”. Rząd austriacki, przekonawszy się, że wielkie dobra administrowane kameralnie, nie przynoszą mu przewidywanych dochodów zaczął przeprowadzać sprzedaż dotychczasowych dóbr ziemskich. Do publicznej licytacji zostali dopuszczeni wszyscy mieszkańcy, bez różnicy stanu i wyznania². Toporzysko zostało włączone w skład Galicji i Lodomerii. Do 1 sierpnia 1934 r. stanowiło samodzielną gminę i należało do pow. myślenickiego. Po utworzeniu w 1934 r. gmin zbiorowych zostało włączone, wraz z Sidziną, Osielcem, Wieprzcem i Kojszówką do gminy zbiorczej z siedzibą w Bystrej. W słowniku geograficznym Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich czytamy³:

Toporzysko, wś, pow. myślenicki, ciągnie się długą ulicą rozrzuconych chat nad potokiem (lew. dopł. Skawy), przy drodze z Jordanowa (5-3 klm.) do Podwilka na granicę węgierskiej. Druga droga przez tę górską wioskę prowadzi do Sydziny. Par. w Jordanowie. Wraz z obszarem dworskim ma wieś 186 dm. i 1082 mk.; 1075 rz.-kat. a 7 izrael. Obszar wieś. ma karczmę, tartak, cegielnię i fol.; składa się z 293 mr. roli, 34 łąk, 3 ogr., 14 past., 495 lasu, 7 stawu, 1 mr. 1446 s. parcel budowl.; pos. mn. ma 1623 roli, 67 łąk, 331 past. i 125 mr. lasu. Gleba górąka, owsiana, klimat ostry, lasy świerkowe. W r. 1581 należała do par. w Żetowni; miała 35 półłanków km., 3 zagr. z rolą, 1 zagr. bez roli, 8 komor. z bydł., 5 komor. bez bydła, rzemieślnika, ówieró lanu pustego, 1 lan sołtysi (Pawieński, Małop., 46). W ostatnich czasach posiadała ją rodzina Wilkoszewskich. Mac.

Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich. T.

12, Warszawa: nakł. Filipa Sulimierskiego i Władysława Walewskiego,

1880-1914

WILKOSZEWSKY

Na ogłoszonej przez Austriaków licytacji, majątek w Bystrej i w Toporzysku, nabył Wincenty Sariusz Wilkoszewski herbu „Jelita III”⁴, który urodził się w roku 1760 w Wilkoszewicach w Ziemi Sieradzkiej, (obecnie woj. łódzkie). Zmarł w Bystrej 8 października 1820 (miał 60 lat) i pochowany został na cmentarzu w Jordanowie. Żona Wincentego Eleonora z Radońskich zmarła 21 lutego 1817 również w Bystrej w wieku 42 lat.

Wincenty Sariusz Wilkoszewski przekazał dobra bystrzańskie, młodszemu synowi Stefanowi (v.

Herb "Jelita"

Szczepanowi), który dokupił dobra w Rabie Wyżnej. Toporzysko otrzymał najstarszy syn Awit Sariusz, który urodził się ok. 1810. Około 1830 r. ożenił się z Apolonią Ankwic, córką Stanisława Franciszka hrabiego Ankwicza z Poławic herbu. Awdaniec i Katarzyny Spawenty di S. Giorgio. Mieli córkę Honoratę Albinę ur. 27 lutego 1831 w Toporzysku, która mając 20 lat zmarła 6 grudnia 1852 r. w szpitalu św. Łazarza w Krakowie.

² Ks. Walerian Kalinka. *Dziela wybrane, tom dziesiąty Galicja i Kraków pod panowaniem austriackim. Kraków 1898 s.44.*

³ *Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich. T. 12, Warszawa : nakł. Filipa Sulimierskiego i Władysława Walewskiego, 1880-1914.*

⁴ Rodzina Wilkoszewskich herbu Jelita wymieniana jest w źródłach w XV w, jako właściciele wsi rodowej w woj. sieradzkim zwanej Wilkoszewicami.

Akt zgonu Honoraty Wilkoszewskiej z parafii św. Szczepana w Krakowie

W godle napieczonym gminy Toporzysko z czasów austriackich znajduje się znak „Topór”, pochodzący z godła i klejnotu herbu rodzowego Apolonii i Adama Pisarzowskich, znak ten zachował następny właściciel dóbr Toporzyska, Awit Sariusz Wilkoszewski.

Awit Wilkoszewski posiadał w Toporzysku folwark obejmujący 293 m. (morgi) pól uprawnych, 34 m. łąk, 3 m. ogrodów, 14 m. pastwisk, 495 m. lasu (przewaga świerka), 7 m. stawu, 1m. 1446 s. (sążni) parcele budowlane (zabudowane). Posiadał tu również tartak, cegielnię i karczmę. Na podstawie posiadanej propinacji (zezwoleń) produkował i sprzedawał wyprodukowany własny alkohol. Mimo wydanego 3 czerwca 1775 roku zakazu przymuszania włościan do brania wódki i płodów rolnych od dworu, Wilkoszewscy nadal zmuszali poddanych do zaopatrywania się u Awita w „okowitę” na wesela i inne uroczystości rodzinne. Krnąbrni i omijający ten obowiązek, jak głosi podanie, byli za karę pojeni „gnojowicą”, co zostało również zanotowane w kronice parafii sidzińskiej: „Wilkoszewscy znęcali się w niemiłosierny sposób nad ludem, przemocą otwierali i wlewali chłopom do gardła gnojówkę”⁵. Rozpijając chłopstwo naraził się znanemu w naszych stronach proboszczowi sidzińskiemu ks. Wojciechowi Blaszyńskiemu, zwanemu „Apostolem Podhala”, który był wielkim przeciwnikiem pijaństwa.

W 1846 r. wybuchł bunt chłopski zwany „rabacją

galicyjką”. W najbliższej nam okolicy chłopci obrabowali 31 dworów w tym między innymi; w Łętowni, Tokarni, Skomielnej Białej, Skomielnej Czarnej, w Sidzinie, na Wysokiej w Spytkowicach w Bystrej i w Toporzyku, gdzie z toporami napadli na dwór. Dziedzic salwował się ucieczką do sidzińskiego proboszcza prosząc o ratunek. Ks. Wojciech Blaszyński ciesząc się ogromnym autorytetem, przemówił do buntowników ratując dziedzica, z którym niedawno toczył boje o rozpijanie wiernych. Gdy w 1866 r. ks. W. Blaszyński uległ śmiertelnemu wypadkowi na budowie kościoła w Chochołowie, w dowód wdzięczności Awit napisał mu długi panegiryk⁶.

O napadzie na dwór w Bystrej tak napisał na kartach mszału zrabowanego z kapliczki dworskiej, brat Awita, Stefan Józef Adam Sariusz Wilkoszewski „kaplicę z aparatem i tym mszałem, które z całych aparatów tej kaplicy w rok dopiero na powrót otrzymałem podrzycony w jordanowskiej kapliczce na dziale stojącej idąc od Bystrej wsi po jordanowskiej ulicy Bystrzańską zwaną. Dzwonek nawet na tej kaplicy będący św. Marcina zrabowano, ale trzeciego dnia oddano takowy, a więcej nic z tej świątyni św. Marcina zrabowanego nie oddano zapewne więc i św. Marcina tego trzymano za dobrego patriotę polskiego i rewolucjonistę naprzeciw C.K. Wysokich Rządom Austrii - bo takich tej myśli kilkuset obywateli ziemskich herbowych w tarnowskim,

⁵ Ks. Jakub Kosek. Ksiądz Wojciech Blaszyński proboszcz w Sidzinie. Tarnów 1914. S.38

⁶ Panegiryk – gatunek literatury stosowanej, uroczysty tekst pochwalny sławiący jakąś osobę, czyn, wydarzenie; pełen przesadnego zachwyty, często o charakterze pochlebczym. Wikipedia.

bocheńskim zamordowano, zamęczono tak nas w wadowickim szczególnie okolicy Jordanowa, w dobrach od Limanowej koło gościńca wiodących, Mszana, Rabka, Rokiciny, Raba Wyżna podpisanego wónczas (tzn. Stefana Wilkoszewskiego - dop. T. U.) dziedziczna, także Skawa, Spytkowice, Wysoka, Toporzysko, brata Awita dziedziczna, Bystra, podpisanego dziedziczna, Chrobacze, Łętownia dwie części⁷ Tokarnia, Więcierza i Skomielna Czarna doszczętu z produktów, mebli, budynków, słowem z całego mienia zrabowano, zniszczono tak, że żaden karotka nie miał chleba, ani środka ratowania się aż jeszcze mimo tego ja (ia) Stefan i Awit brat mój politycznie aresztowany przez 6 tygodni, byliśmy z powodu denuncjacji i fałszywych przysięg chłopskich z Bystrej, a szczególnie z Toporzyska aże to prawda jest szczerą podpisuje się na to. Stefan, Sariusz Jelita Wilkoszewski”.

Po raz drugi Awit z bratem Stefanem (oraz z pochodzącym z Bystrej lekarzem Wojciechem Hyczkiem i organistą sidzińskim Janem Zembrzyckim), stanęli przed obliczem sądu w 1850 r. i zostali ukarani za wspieranie rewolucji węgierskiej, o czym tak pisała Gazeta Lwowska R.39 [i.e.40], nr 173 (30 lipca 1850) + dod. s. 1.

Lwów, 28. lipca, Wydany przez c. k. wojskową komisję śledczą sekcji 7mej w Wadowicach pod dniem 10 lipca r. b. i w wyższej instancji potwierdzonym wyrokiem sądu wojennego skazani zostali:

1) Awit Wilkoszewski, rodem z Rzeszysławic w obwodzie Krakowskim, 44 lat mający, rzym. kat. religii, żonaty, właściciel wsi Toporzysko w obwodzie Wadowickim, za pośrednie wspieranie rewolucji węgierskiej przez wyprawianie i wspomaganie niemających paszportu indywiduów na 6 miesięczny areszt u profosa.

2) Szczepan Wilkoszewski, rodem z Bystry, 39 lat mający, rzym. kat. religii, żonaty, właściciel dóbr Raba Wyżna i Bystra, został za takie same przestępstwo uwolnionym ab instantia.

Od początku XVIII w. toczył się spór między urzędem miejskim jordanowskim, a Anną Wilkoszewską właścicielką dóbr w Spytkowicach o prawo jurysdykcji, (również Awit Wilkoszewski był wymieniany jako właściciel miasta). W końcu zniknął spośród władz miejskich urząd wójta, a zwierzchność gruntowa przejęła sądownictwo. W 1836 roku dekretem C. K. Sądu Szlacheckiego Tarnowskiego miasto uwolnione zostało od dominialnej jurysdykcji zwierzchności gruntowej w Spytkowicach. Awit Wilkoszewski pełnił przez pewien czas w radzie miasta Jordanowa funkcję kasjera. Po powstaniu w 1880 r. w Jordanowie Stowarzyszenia Pożyczkowego „Praca i Oszczędność”, pełnił funkcję prezesa „Rady Zawiadowczej” Stowarzyszenia. W latach 1869 - 1882 był członkiem rady powiatu (organu obradującego i uchwalającego) w Myślenicach, „z grupy większych posiadaczy”, pełnił funkcję zastępcy członka

wydziału powiatu, czyli wchodził w skład organu zarządzającego i wykonawczego. Jego nazwisko widnieje w spisie studentów UJ, lecz prawdopodobnie studiów nie ukończył.

W dziejach każdego społeczeństwa ważną rolę odgrywa nauka i oświata o czym dobrze wiedzieli „ludzie światli”. Za namową Awita Wilkoszewskiego 27 października 1870 r. bezdzielny mieszkaniec wsi Jan Ryś miał przekazać swój majątek „na utworzenie szkoły, której jeszcze nie było”. Aktem erekcyjnym L. 3082 z 14 maja 1886 r. została wreszcie utworzona w Toporzysku „szkoła pospolita ludowa”, która nie dysponowała odpowiednim pomieszczeniem do nauczania. W listopadzie 1886 r. właściciel dóbr Toporzyska Awit Sariusz Wilkoszewski, oddał swój budynek na umieszczenie szkoły do czasu kiedy gmina szkołę wybuduje. Poczył także starania o uroczyste poświęcenie tymczasowego budynku szkolnego. Poświęcenia obiektu dokonał 28 listopada 1885 r. ks. Jakub Bułakiewicz w obecności starosty myślenickiego Eugeniusza Benesza, inspektora szkolnego Aleksandra Duchowicza i „licznie zgromadzonych włościan”. Pierwszym nauczycielem został Józef Kłapa a religii uczył ks. Jakub Bułakiewicz.

W roku szkolnym 1886/87 do szkoły uczęszczało 19 chłopców i 31 dziewczynek a na drugi rok nauki zapisanych było 24 chłopców i 16 dziewczynek. Razem szkoła liczyła 90 uczniów. Dla „analfabetów” a takich była większość mieszkańców wsi, zorganizowane tak zwaną „naukę dopełniającą” w której udział brało 42 osoby. Przy szkole działała Rada Szkolna Miejsowa pod przewodnictwem Józefa Kowalczyka. Dziedzic Awit Wilkoszewski otaczał szkołę staranną opieką. Pod koniec życia Awit przekazał dobra w Toporzysku siostrze Anieli. Zmarł 10 maja 1887 r. i został pochowany na cmentarzu w Jordanowie.

⁷ Łętownia była podzielona na trzy części- dolną, średnią i górną. (T. U)

Dwór w Toporzysku

W 1889 r. szkoła została przekształcona z filialnej na etatową z roczną płacą dla nauczyciela 300 zł. W 1894 r. kierownik szkoły Józef Kłapa został oddelegowany na kurs matematyczno – rysunkowy do Lwowa. Po jego ukończeniu został przydzielony do szkoły w Myślenicach, a na jego miejsce został mianowany nauczycielem kierującym Bonewentura Gach. Od września 1896 r. przeniesiony został do Naprawy, a kierownikiem szkoły w Toporzysku został mianowany Ferdynand Kłapa, który pracę rozpoczął już w nowym budynku.

Budynek szkolny został zaprojektowany przez Gibasa, a wykonany przez firmę budowlaną Hrubesza z Makowa. Koszt budowy 5373 zł 11 ct do tego doszły koszty dodatkowe w wysokości 269 zł 61 ct. – razem 5642 zł 72 ct. Gmina Toporzysko zaciągnęła na budowę szkoły pożyczkę w wysokości 4000 zł w Powiatowej Kasie Oszczędności w Myślenicach i z pozostałej kwoty Wojciech Gałka, który w 1897 r. wygrał przetarg, wystawił budynek gospodarczy za 482 zł 40 ct. stajnię, stodołę, wozownię, 2 chlewy, kurnik – dla nauczyciela oraz nowe „wychodki”, a w ich dotychczasowym miejscu powstał spichlerz. W czerwcu 1898 r. szkoła została ogrodzona kosztem 120 zł. Do kosztów ogrodzenia dołożył się arcyksiążę Karol Stefan Habsburg, który dał 100 zł mimo, że nie miał obowiązku partycypacji w kosztach utrzymania szkoły w Toporzysku (pod opieką miał 28 szkół w miejscowościach w których posiadał dobra należące do Zarządu Dóbr Żywieckich).

GÓRKIEWICZOWIE

Aniela Wilkoszewska wyszła za mąż za ur. w 1803 r w Witanowicach Górnych Piotra Antoniego Hipolita Dunina, syna Józefa i Justyny z Remerów, dziedzica części Choczni, który zmarł bezdzietnie we Frydrychowicach 7 lutego 1870 r. na apopleksję i pochowany został w Choczni. Po raz drugi Aniela Wilkoszewska Duninowa wyszła za mąż za Kowalewskiego z którym miała córkę Olimpię. Olimpia wyszła za mąż za właściciela części Marcówki i Witanowic Dolnych (od 1865) Jana Górkiewicza. W 1878 r Jan Górkiewicz wraz z żoną Olimpią (z Kowalewskich) nabył od Józefa Lgockiego, Lgotę Dolną. W roku 1886 we dworze Jana i Olimpii Górkiewiczów w Witanowicach Dolnych zmarła w wieku 79 lat matka Olimpii, i siostra Awita, Aniela z Wilkoszewskich Duninowa – Kowalewska. Pochowana została w Choczni. Jan i Olimpia Górkiewiczowie mieli dwóch synów – Józefa i Czesława oraz córkę Marię Sylwię. Józef ur. w 1858 r. osiadł w Toporzysku i 30 kwietnia 1892 r. w kościele w Łętowni zawarł związek małżeński z Janiną Kempner córką właściciela Łętowni Władysława Kempnera, z którą miał trzech synów⁸.

- Stanisława ur. 27 kwietnia 1893 w Toporzysku. W Miejscowej Radzie Szkolnej pełnił przez pewien czas funkcję przewodniczącego. W stopniu kapitana Wojska Polskiego brał udział w kampanii wrześniowej 1939 r.

- Henryka ur. 21 stycznia 1897 r w Toporzysku, który został rotmistrzem kawalerii 2 pułku ułanów Legionów, uczestniczył także w kampanii wrześniowej 1939 r.

- Jana ur. 29 czerwca 1901 w Toporzysku. Ukończył studia medyczne i jako szeregowiec uczestniczył w kampanii wrześniowej 1939 r. Zginął 19 września 1939 koło Brzozowa Starego.

Józef Górkiewicz zmarł w Toporzysku 16 kwietnia 1909 r. na zapalenie płuc w wieku 51 lat. Jego żona Janina z d. Kempner zmarła również w Toporzysku 1 września 1939 roku w wieku 68 lat także na zapalenie płuc. Drugi syn Jana i Olimpii, Czesław Górkiewicz, w 1880 r. został

Toporzysko.
Awit Wilkoszewski właściciel Toporzyska nie lubił się z bratem swym Stefanem właścicielem Raby wyższej.
Awit zapisał Toporzysko swej siostrze Anieli 1mo voto Duninowej, 2do voto Kowalewskiej. Córka jej Olimpia wyszła za Jana Górkiewicza i mieli 2 synów Józefa i Czesława.
Józef objął w dziedzictwo Toporzysko i poenił się z Janiną Kempnerówną, „. mieli 3 synów: Stanisława, Henryka – rotmistrza Wojsk polskich i Jana.
(Relacja p. rotmistrza Henryka Górkiewicza).

⁸ Stanisław Bednarz – Jordanów odkrywany na nowo. Wędrówki i opowieści – Towarzystwo Miłośników Ziemi Jordanowskiej 2023 s.320

właścicielem Lgoty Dolnej i Witanowic, ożenił się z Zofią Brzeską. Córka Maria Sylwia ur. 30 stycznia 1886 r. wyszła za mąż za adwokata z Wadowic, dr. Zygmunta Kłebkowskiego.

Grobowiec Górkiewiczów na cmentarzu w Jordanowie

W stulecie urodzin Adama Mickiewicza, 25 czerwca 1898 r. został uroczystie poświęcony nowy budynek szkolny. Przy wjeździe do szkoły posadzone zostały 2 lipy zwane „Lipami Mickiewicza”. Józef Górkiewicz ofiarował szkole portret Adama Mickiewicza, a rodzice dzieci uczęszczających do szkoły otrzymali w prezencie, od nowego właściciela dóbr w Toporzyku, „Pana Tadeusza”. Od 1903 r. szkoła została przemianowana na dwuklasową. Kierownikiem szkoły został Ferdynand Kłapa, a nauczycielką nadetatową Maria Mikuszowska, która od 1899 uczyła w szkole w Sidzinie w Psiej Dolinie. Z biegiem lat budynek szkolny stał się „za ciasny” i w 1933 r. po objęciu funkcji kierownika szkoły przez Stanisława Borowca, zaprojektowano nadbudowę szkoły przeznaczając na ten cel sprzedaż 2 morgów szkolnej ziemi.

Postępujące ożywienie gospodarcze kraju objęło również Toporzysko, 23 grudnia 1933 r. założone zostało Kółko Rolnicze, które odgrywało ważną rolę w unowocześnianiu rolnictwa, zorganizowany został kurs przysposobienia rolniczego dla 86 osób. Rośnie świadomość konieczności dalszego kształcenia młodzieży, choć dalszą naukę podejmuje niewielu, bowiem dziecko traktowane było jako „tania siła robocza”. Wielu mieszkańców odczuwa jednak stagnację gospodarczą i wyraża niezadowolenie z układów panujących w gminie zarządzanej przez wójta Wawrzyńca Bednarczyka. Wiele nadziei na zmianę pokładano w nowej reformie administracyjnej jaka została przeprowadzona w 1934 r. Od 1 sierpnia 1934 r. Toporzysko zostało włączone do gminy Bystra w składzie Bystra, Sidzina, Osielec, Kojszówka i Wieprzec, której wójtem został Józef Buda z Sidziny.

Niedługo jednak trwała ta nadzieja, bowiem w społeczeństwie zaczęło rosnąć zdenerwowanie i strach z powodu mnożących się głosów o możliwości wybuchu wojny z Niemcami. Po wsi krążyli nieznani osobnicy dziwnie się zachowujący, jak się później okazało byli to szpiedzy, zbierający informacje o planowanych obiektach obronnych. 1 września uczestniczący w nabożeństwie pierwszopiątkowym w kościele parafialnym w Jordanowie zostali poinformowani przez księdza, że w pierwszej kolejności do spowiedzi przystąpią mężczyźni, bowiem muszą wyruszyć na wojnę, która dzisiaj wybuchła. Nastąpiła konsternacja, panika i rozpacz. Do wojska zostało zmobilizowanych kilkunastu mężczyzn w tym również kierownik szkoły Stanisław Borowiec, który powrócił 5 listopada. Mieszkańcy w panice opuścili swe domostwa i ukryli się w okolicznych lasach. Po trzech dniach powrócili do swych domostw. Od strony Spytkowic i Wysokiej ukazały się łuny pożarów, płonął również Jordanów. 2 września we wsi pojawiły się pierwsze niemieckie czołgi.

Przerwana została nauka w szkole, która na polecenie wójta gminy Bystra Józefa Budy została przywrócona od 6 listopada 1939 roku. Ze szkół jednak nakazano usunąć wszelkie symbole narodowe: polskie emblematy, nazwiska zasłużonych Polaków. Polskie podręczniki miały być protokolarnie przekazane na przechowanie wójtom. Nauka geografii została ograniczona do geografii fizycznej. Lekcje języka polskiego zostały ograniczone tylko do nauki czytania i bezbłędnego pisania, a z matematyki do liczenia. Usunięto naukę historii, zabroniono w modlitwie wymawiać wezwania „Królowo Korony Polskiej”. Religii mogli uczyć księża, tylko z niemieckiego podręcznika. Zabroniono udzielania prywatnych lekcji dwóm i większej ilości uczniów. Nie wolno było organizować zebrań dla rodziców. Na konferencji zorganizowanej w Nowym Targu nauczyciele zostali zobowiązani do przekazania uczniom, a przez nich rodzicom, że przyczyną upadku państwa polskiego była „stronniczość niezdolnego polskiego rządu i podtrzymującego go feudalnego położenia, dlatego został uchylony niezdolny, dlatego, niemożliwy do utrzymania stan”⁹.

Od 1941 roku ograniczono naukę do podręcznika „Łatwe rachunki dla pierwszej klasy szkół powszechnych”. Nauczyciel języka polskiego zobowiązany był do prenumerowania pisemka „Stern”, który był obowiązkową lekturą dla uczniów.

We wsi roiło się od konfidentów ale ludzie sobie ufali i nie było wysp. W lutym 1944 r. Gestapo aresztowało i wywiozło do „Palace” w Zakopanem kierownika szkoły Stanisława Borowca pod zarzutem przynależności do „bandy”, lecz z braku dowodów po miesiącu został zwolniony. W 1944 r. Niemcy zajęli budynek szkolny dla wojska ale wnet go opuścili. Korzystali również z budynku

⁹ Zapis w kronice szkolnej.

na noclegi różni „partyzanci”. Na polecenia władz okupacyjnych nauczyciele, tak jak pozostała ludność zostali zobowiązani do kopania rowów przeciwczołgowych. Nauczyciele otrzymywali od pracującej w Niemieckim Urzędzie Pracy Eugenii Andruszkiewiczowej zaświadczenia o wykonaniu pracy i byli zwalniani, by zająć się nauczaniem. Koszmar wojenny powoli kończył się. W nocy 26/27 stycznia 1945 r. Toporzysko zaległy tabory wojsk niemieckich uciekające przed wojskami radzieckimi, następnie wojska te udały się poprzez Sidzinę w kierunku przyjaznej im Słowacji. Przez kilka tygodni na Orawie toczyły się jeszcze zacięte walki a u nas trwało „gojenie wojennych ran”.

Życie powracało do normalności. Powiększyła się znacznie ilość dzieci, a w związku z wprowadzeniem 7 letniej nauki w szkole podstawowej zabrakło pomieszczeń na sale lekcyjne, korzystano z 3 pomieszczeń tzw. „resztówki” (zabudowań dworskich). W roku szkolnym 1944/45 zapisanych uczniów było 207, w roku 1945/46 – 209 a w 1946/47 – 245, rozpoczęto czynić starania o powiększenie zabudowań szkolnych, co przychodziło z wielkimi problemami. Ostatecznie 23 czerwca 1957 r. rozpoczęto rozbudowę szkoły systemem gospodarczym.

Rodzice deklarowali wykonywanie różnych prac i partycypacji w kosztach. Zostało oddanych do użytku 5 sal lekcyjnych z kancelarią, magazynem pomocy naukowych, mieszkaniem dla kierownika z dwoma pokojami, kuchnią, przedpokojem i spiżarką. Stworzenie dobrych warunków nauki przyczyniło się do uzyskania w 1959 r. tytułu „najlepszej szkoły w powiecie suskim”. Sukces odnieśli również mieszkańcy w zakresie elektryfikacji, którą trzeba było wykonywać „w czynie społecznym” i wcześniej niż w u sąsiadów, w Toporzysku 13 lipca 1959 r. „zabłyśło” światło elektryczne. W życiu mieszkańców nastąpiły ogromne przemiany mentalne, kulturowe, gospodarcze. Szczególną rolę w rozwoju wsi odegrało uruchomienie komunikacji autobusowej umożliwiającej dostęp do powstałych w Jordanowie

zakładów pracy jak np. Armatury, SPPD „Zryw”, Zakłady Przemysłu Muzycznego, Wielobranżowa Spółdzielnia Przemysłu Odzieżowego „Jordanowianka” ale także działalność Spółdzielni Kółek Rolniczych. Ogromną rolę w gospodarczym i społecznym rozwoju wsi spełnia indywidualna inicjatywa wielu mieszkańców wsi, której efektem są liczne zakłady przeróbki drewna, przyczyniające się do podniesienia poziomu życia i przemiany mentalności mieszkańców. Wyrazem tych przemian jest między innymi powstanie orkiestry dętej przy OSP, rozwój działalności Koła Gospodyń Wiejskich, utworzenie Ośrodka Zdrowia, a nade wszystko budowa kościoła i utworzenie parafii. Większość sąsiadujących z Toporzyskiem miejscowości należało do 1492 r. do parafii w Pcimiu, następnie do parafii w Łętowni a od 1856 r. do parafii w Jordanowie. Mieszkańcy wsi dążyli jednak do posiadania parafii na miejscu. Po wielu staraniach w roku 1975 otrzymali od kardynała Karola Wojtyły zezwolenie na utworzenie punktu sakralnego. 15 czerwca 1975 r. opiekę duszpasterską objął ks. Józef Kęsek, który zmobilizował parafian do budowy kościoła i plebanii. W 1980 r. urządzono cmentarz komunalny, od 1982 r. przystąpiono do prac związanych z budową kościoła i plebanii. Projekt opracował mgr inż. arch. Janusz Gawor. 24 kwietnia 1983 r. kardynał Franciszek Macharski erygował parafię pw. Najświętszej Marii Panny Matki Kościoła w Toporzysku i nadał jej osobowość prawną. Pierwszym proboszczem został mianowany ks. Józef Kęsek. W roku 1982 przystąpiono do opracowania planów budowy kościoła i plebanii. Zbiórkę środków finansowych na budowę przeprowadzano nie tylko wśród mieszkańców, ale utworzone z mieszkańców zespoły kolędnicze odwiedzały okoliczne parafie i zbierały pieniądze na budowę. W 1984 r. rozpoczęto budowę kościoła i plebanii. Dzięki dużemu zaangażowaniu parafian w budowę kościoła 29 czerwca 1987 biskup Kazimierz Górny mógł już wmurować w kościele „kamień węgielny”, który został poświęcony wraz z jeszcze 125 kamieniami do kościołów, kaplic i pomników w dniu 9 czerwca 1987 roku przez papieża Jana Pawła II w Tarnowie, podczas trzeciej pielgrzymki do Polski (poświęcony został wtedy również "kamień węgielny" do kościoła w Bystrej Podhalańskiej). 28 maja 1988 r. odprowadzona została w nowym kościele pierwsza Msza św. 9 września 2000 r. kardynał Franciszek Macharski dokonał konsekracji kościoła pw. Najświętszej Marii Panny Matki Kościoła. Powstanie parafii od najdawniejszych czasów odgrywało ważną rolę w dziejach każdej miejscowości, przyczyniało się do integracji jej mieszkańców, a współczesnym umożliwia poznanie przeszłości.

Tadeusz Uczniak

Kościół w Toporzysku- fot. parafii

Zawody Strzeleckie Władz Samorządowych

5 września 2024 r. w dawnym kamieniołomie Jasnochowa odbyła się szesnasta edycja Zawodów Strzeleckich Władz Samorządowych o Puchar Starosty Suskiego.

W rywalizacji wzięło udział 17 drużyn reprezentujących urzędy oraz rady miejskie i gminne z terenów powiatu suskiego. Reprezentantki Urzędu Gminy Bystra-Sidzina uplasowały się na 7 miejscu, natomiast przedstawiciele Rady Gminy „ustrzelili” czwartą lokatę w swojej kategorii. (A.N.) Fot. J. Motor

ZWRACAMY SIĘ Z PROŚBĄ DO MIESZKAŃCÓW GMINY BYSTRA-SIDZINA O UDROŻNIENIE PASÓW DROGOWYCH PRZY DROGACH PUBLICZNYCH, KTÓRE PRZEBIEGAJĄ OBOK PRYWATNYCH POSESJI.

USUNIĘCIE WYSTAJĄCYCH GAŁĘZI DRZEW I KRZEWÓW JEST NIEZBĘDNE DO ZACHOWANIA BEZPIECZNEGO PRZEJAZDU DLA SŁUŻB RATUNKOWYCH I MIESZKAŃCÓW.

PROSIMY TAKŻE O ZACHOWANIE BEZPIECZNEJ PRĘDKOŚCI PODCZAS KIEROWANIA POJAZDAMI MECHANICZNYMI NA DROGACH PUBLICZNYCH, KTÓRE CZĘSTO USYTUOWANE SĄ W GĘSTEJ ZABUDOWIE DOMÓW.

Pamiętajmy, że z dróg korzystają również piesi.

Dbajmy o bezpieczeństwo swoje i innych!

